

Curriculum dla scora

Direziun Raionala de Urtijëi

Ladin

2. tlas scora elementara

Competënzes da arjunje cina ala fin dla scora elementara

La scolara, le scolar è buna, bun da

- Ascutè ativamënter, capì le significat dles parores, capi espresciuns importantes, tó contlujiuns y referi cí ch'al/ara à aldì te na forma creativa
- Comuniché y argumentè minunghe, sentimënc y intenziuns, portè dant contignüs arjgnà ca cíaran sön la manira de presentaziun
- Anuzé la mediateca por le stüde personal y baié sön cí ch'an à lit y aldì
- Scrì tesç scëmpli y i elaurè cun aiüç de coreziun
- Conësce y capi la realté dles valades ladines tl raion dles Dolomites

	Abilitès y facultès	Conoscënzes	Savèi de basa / Argomënc / Contegnüs	Indicaziuns metodologiches y didatices – Materiai – Media – Strumënc	Ativitès interdisciplinares y injuntes personales
Ascutè	Ascutè cun atenziun te situaziuns desvalies ch'al vëgn baié	Modei desvalis dl'adoranza dl lingaz	Paroles nueves che reverda la vita de scola: partimënc, locai, personal, njinies Dé pëis ai sonns: j, sb, ë	Paroles, silabes da junté cun chertes, memory, puzzle	Paradlé cun i autri lingac
	Ascutè cun atenziun te deplü situaziuns	Tecniches da ascutè sò	Prejenté vel situazion	Liejer dant vel storia Pitli teatri de doi	
Baié	Dialogs fora dla vita da vignidé (ti dè espresciun a preferënzes, antipaties y sentimënc ; comuniché dejiers, pinsiers y aspetatives)	Situaziuns de conversaziun dla vita da vignidé	Nosta tlas, i sculeies, cumpanies, maestres ... Mparé a damandé bel tler cie che ëi uel	Se ancunté te scola Discussions	Rujené cun persones che i sculeies cunësc mic o manco bën o nce cun jënt fulestiera

	Se pronunzié sön temesc conesciüs	Baié te n lingaz che rogor y significatif	Pronunzië te na maniera tlera i sonns che i à audi Cie fajons'a te scola? Cie fej pa mami a cësa? Cie fej pa tati de lëur?	Lëures te cudejel Fé frases scëmples	Paradlé sonns dl'otra rujenedes ch (dancà, tamez, ala fin) St (dancà, tamez, ala fin) Sch (dancà, tamez, ala fin)
	Rimes, cíanties y jüç de rode	Formes desvalies d'espresciun linguistica	Juesc de rodul Co fejen pa na rima? Purvé a fé pitla rimes	Chertes, dessënies Poejies da analisé	Juesc de rodul cun protagonisé che ne ntënd nia l ladin Rujené gherdëina ntan l'ëura de pastlné, ntan la pausa, ntan na jita...
	Fà confrunc cun d'atri lingac, elaurè compic te lingac desvalis	Gramatica comparada, integraziun linguistica	Feminin, masculin, singuler, plurel	Plates de lëur, tabeles, juec da nseri	
Lì y jì ite sön i tesç	Lì y capì tesç fora di sföisc de laür y fora dles unitês didatiches sciöche Inçe tesç scëmpli de publicaziuns ladines	Deplü sorts de tesç	Juesc da d'inviern	Material visif	Purvon a fé do i muvimënc ntan l'ëures de ginastica
	Se dè jö cun tesç te na forma de jüch y ilustrativa	Formes creatives d'espresciun	Tieres de cësa, dl bosch, dla giungla, dla savana, dl'ega... Cie feji pa, cie mai pa?	Libri, TV	
	Abiné adöm esperiënzes de letöra	Tecniches de letöra	Dé la drëta esprescion ala figures dl test	Libri, tesç informatifs	Talian Tudësch Bastelmärchen Klappbuch
Scrì	Desfarenzié sonns y i dessigné cun sëgns de scritöra	Sëgns de scritöra	J, sb, la cadënza y l trema (ë)	Scrì vel parola Pitla frases	Tabeles sun computer

	Savëi da scrì dërt parores conesciüdes y espresciuns che baia de se instësc, dla contrada, dl paîsc, dla natöra, dla vita da vignidé, di dis dl'edema, di mëisc y dles sajuns	Regoles scëmples de scritöra	Nosc luech avisa (stredes, strutures, plazes, ...)	Chertes Dessënies Lauré tl cudejel	Scrì per la festa dl pere y per la festa dl'oma (aldò che n reiona a cësa) Scrì lëtres ai cumpanies per l cumpli di ani (aldò che ëi se reiona) N possa adurvé vel unità didatica ududa dant te terza tlas – da se damandé tl secretariat
	Imparè da conëscce la strotöra dl lingaz	Regoles gramaticales de basa y confrunc cun la gramatica de d'atri lingac	Paroles y si cuntrere (ej.: danca-dovia)	Pitli eserzizie de uni sort tla plates de lëur y tl cudejel	Coche tl talian
Cultura Ladina	Imparè da conëscce les mi luech	Geografia, localitës	le y mi luech: ulà ie pa la dlieja, la scola, la scolina, l chemun, la biblotech...	Cianties da mont sun la valeda	
	Idioms	Descedè la sensibilità por d'atri idioms		“Florian y l pitl Igl”, seria de libri per duta la tlas. L liber ie scrit te 4 lingac, nce tl badiot. Cun CD y plates de lëur. I mutons cunësc chësta storia dala scolina. Sën possi la audì per Badiot	

Njontes genereles:

coretëur ladin: ladintal.it, link: TALL COLD